

PROGRAM

Precizno javno zdravlje i inovativni pristupi u prevenciji i ranom otkrivanju onkoloških bolesti: značaj za javnozdravstvenu politiku

Palata nauke, 6. april 2026.godine

11:00 – 11:15

Svečano otvaranje

- Prof.dr Marko Mišić
- Nataša Todorović Crveni krst Srbije
- Prof. dr Bosiljka Đikanović – Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, predsednik Komisije za zdravstvenu delatnost Crvenog krsta Srbije
- Miloš Todorović, Ovio

11:15 – 11:30

Prof. dr Bosiljka Đikanović, MFUB

Precizno javno zdravlje i implikacije na javnozdravstvenu politiku: da li je populacioni genomski skrining rizika za onkološke bolesti opcija vredna razmatranja?

11:30 – 11:45

Ms Dragana Šutović Ilić, C4IR

Pregled stanja u oblasti genomske medicine u Srbiji

11:45 – 12:00

Dr sci Milena Čavić, IORS

Rano otkrivanje karcinoma pluća u Srbiji: mogućnosti i izazovi

12:00 – 12:15

Dr sci Tamara Naumović, Batut

Iskustva Nacionalne kancelarije za skrining raka: mogućnosti za unapređenje

12:15 – 12:30

Prof. dr Janko Janković, MFUB

Uloga veštačke inteligencije u ranom otkrivanju onkoloških bolesti

12:30 – 12:45

Ass. dr Jelica Cincović, ETF

Predikciji neurodegenerativnih bolesti korišćenjem ML

12:45 – 13:00

Prof. dr Bojana Matejić, MFUB

Proces prevođenja naučnih saznanja zasnovanih na dokazima u javnozdravstvenu politiku: šta treba da znamo?

13:00 – 13:15

dr Vladirmi Kovačević, ETF

Precizna onkologija u savremenoj medicini: konstrukcija imunoterapije iz individualnog genetskog profila

14:15 – 14:30

Diskusija i zaključci

Koktel

Moderator skupa: Nataša Todorović, Crveni krst Srbije

Precizno javno zdravlje (PJZ) je koncept koji prati preciznu ili personalizovanu medicinu, i može se definisati kao „sredstvo za poboljšanje zdravlja stanovništva korišćenjem novih tehnologija, posebno genomike i digitalnih tehnologija, koje bi vodile praksu javnog zdravlja generisanjem individualno prilagođenih intervencija i politika“. Drugim rečima, PJZ se odnosi na pružanje „prave intervencije, u pravo vreme, pravoj populaciji“, ili korišćenje najboljih dostupnih podataka za efikasnije i efektivnije ciljanje na one kojima je potrebna.

Prevenција i rano otkrivanje onkoloških bolesti predstavlja veoma važan javnozdravstveni izazov u Srbiji. Prema Međunarodnoj agenciji za istraživanje raka, Srbija je na trećem mestu po stopama incidencije i na četvrtom mestu po stopama smrtnosti od raka u zemljama Jugoistočne Evrope. Brojni faktori rizika u opštoj populaciji doprinose ovako nepovoljnim pokazateljima: visoka prevalencija pušenja među odraslima (36,6%); visoki nivoi zagađenja vazduha tokom cele godine (godišnja prosečna koncentracija PM_{2,5} iznosila je 19,4 µg/m³ u poređenju sa 14 µg/m³ u Evropskom regionu), ishrana bogata masnoćama, prerađenom hranom i osiromašena vlaknima, ali i starenje stanovništva.

Javnozdravstveni nacionalni odgovor na nepovoljnu epidemiološku situaciju bio je donošenje programa ranog otkrivanja karcinoma dojke, grlića materice i kolorektalnog karcinoma, za koje na globalnom nivou postoje dokazi o efektivnosti i isplativosti skrininga. Međutim, uprkos svim naporima i sprovođenju javnozdravstvenih kampanja za podizanje svesti o značaju ranog otkrivanja karcinoma, stope odgovora su ostale skromne, daleko ispod željenih ciljeva.

Kao javnozdravstveni profesionalci koji posmatraju iz šire perspektive, ne možemo a da se ne zapitamo da li inovativni pristupi dostupni u XXI veku mogu biti korisni u ranom otkrivanju onkoloških bolesti ili određivanju rizika u opštoj populaciji, tj. da li mogu da smanje mortalitet, poboljšaju preživljavanje i unaprede kvalitet života u vezi sa zdravljem, i da li mogu da budu dostupni svima?

Živimo u eri četvrte industrijske revolucije, i upotreba inovativnih tehnologija kao što su veštačka inteligencija (VI) i profilisanje genoma čine revolucionarne razlike u svim aspektima zdravstvene zaštite. U toku su aktivnosti koje se odnose na obuku modela VI u radiologiji za otkrivanje sumnjivih promena, posebno čitanje mamografskih izveštaja, i postoje brojne studije koje su dokazale da upotreba VI u prvom čitanju radioloških izveštaja može biti efikasna i isplativa strategija.

Drugi inovativni pristup koji razmatramo u ranom otkrivanju rizika za onkološke bolesti jeste korišćenje analize genoma. Zahvaljujući naprednim tehnikama za profilisanje genoma, od kojih je jedna od najpoznatijih sekvenciranje sledeće generacije (Next Generation Sequencing), genomske analize obolelih tkiva danas su gotovo neizbežni deo profilisanja tumora i precizne medicine, a profilisanje genoma opšte populacije je postao trend i cilj velikih istraživačkih projekata u Evropi i svetu. Evropska unija (EU) je otpočela inicijativu za određivanje genomskog profila kod najmanje milion stanovnika u EU, a u našoj zemlji najavljeno je istraživanje genoma kod 1000 dobrovoljaca, s obzirom da postoje značajni kapaciteti za dalji razvoj genomike, i deo smo svetskih inicijativa u ovoj oblasti.

Prevođenje naučnih saznanja zasnovanih na dokazima u javnozdravstvenu politiku je proces koji zahteva primenu određenih veština i alata za zagovaranje, kako bi i tradicionalna i inovativna rešenja za prevenciju i rano otkrivanje onkoloških bolesti bila dostupna svima u opštoj populaciji.